

Emnekode : Sv 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : I av XII

1. Plan- og bygningsloven er et rammeverk av retningslinjer for planlegging på kommunalt, fylkeskommunalt og lokalt nivå. Det er statlig utarbeidet, der henholdsvis Miljødepartementet står for Plan delen og Kommunaldepartementet står for bygningsdelen.

Loverteket representerer de nasjonale retningslinjene som myndighetene mener kommunene skal rette seg etter i utarbeidningen av kommuneplan, og spesielt i forbindelse med reguleringsplaner og arealplaner.

Det er mange ulike interesser og hensyn som må ivaretas. Noen av ~~hjørne~~ de grunnleggende idéene er at planleggingen skal være helhetlig, målrettet og at de samme estetiske og etiske hensyn skal ivaretas over alt. Man skal og i så stor grad som mulig følge likhetsprinsippet og unngå differensiering mellom kommunene.

Det kommer fram i PBh at det må tas hensyn til vern av naturområder der dette er anvist - det kan være fjellområder, slagsområder, nasjonalparker, vassdrag e.l. Bærekraftig utvikling er et høyt antet

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : II av XII

begrep i denne sammenheng, som kommunene må forsøke å jobbe mot. Også 100-metersstandarden for strandsone er nedfelt i denne loven.

Andre viktige hensyn er at utbygging og bruk av land må i størst mulig grad ivareta barna i kommunen, slik at deres oppvekst blir så trygg som mulig. Det kan f.eks. handle om å beholde grønt-områder rundt skoler og barnehager, eller unngå å legge trafikkerte veier ved disse (evt unngå å legge skoler/barnehager ved trafikkerte veier). Andre ting som lekeplasser og andre områder for barn, må være følge forskriftene i loven.

Også universell utforming er et viktig element i loven. Det vil si at personer med spesielle behov må bli ivare tatt - det være seg funksjonshemninger av ulike slag e.l. som gjør at både boliger og offentlige bygg må tilpasses disse behovene som f.eks. å tilpasse toaletter og inngangspartier til bygninger slik at også personer i rullestol kan komme seg rundt.

Medvirkning er og et element i PBL, særlig i sammenheng med

Emnekode : Sv 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : III av XII

utforming av detaljplaner og/eller reguleringsplaner for utbyggingsprosjekter eller andre former for bruk av områder. Det er fordi privatpersoner har rett til å kunne utforme slike planer selv, og kommunen har plikt til å vurdere disse og enten godta dem, endre noe, eller forkaste planene.

Også i andre saker er medvirkning viktig, som når kommunen har planer om å ha et møte om noe/vedta noe, skal befolkningen i kommunen bli informert før saken avgjøres i kommune/bystyret slik at ~~berørte~~ alle i prinsippet skal kunne gi sin mening og bli hørt.

Kommunen er ^{altså} pliktet til å følge forskriftene i PBl, men står ganske fritt innenfor disse rammene. Kille-vel kan ~~et~~ annet forvaltningsnivå komme med innsigelser - fylkeskommunen. Hvis fylkeskommunen mener at kommunen på en eller annen måte bryter med regionens mål, estetiske, eller etiske linje, ~~kan~~ har de innsigelsesrett og kan hindre kommunen i å utføre planene sine. Dette gjelder i størst grad i forhold til saker som ~~gj~~ strekker seg ut over kommunens fysiske

Emnekode : SK 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.15
Ark nr. : IV av XII

grenser, som bruk/vern av vassdrag, ~~veier~~ bygging og planlegging av veier/~~gaten~~ infrastruktur, fjellområder, skogsområder etc.

Før å sikre best mulig planlegging må det først være fullstendig enighet om hva planlegging er. I smal/snøver forståelse omhandler det kun det fysiske ved planlegging, dvs det romlige - areal og reguleringplaner. I en videre/bredere forståelse innebefatter det i tillegg et helhetlig perspektiv på planlegging - der også individene og deres verdier ~~bety~~ betyr noe. Planleggingen tar dermed hensyn til ~~unikheten~~ det unike ved hvert sted.

Ut ifra et sårt syn kan man se på planlegging som fagdisiplin som tverrfaglig - planleggeren trenger bred faglig kunnskap. For å sikre kvaliteten på planleggingen blir det da relevant at den skal være

Samordnende (mellem interesser, funksjoner...)
Framtidsrettet (ikke bare tenke på her og nå)
Avgrenset i tid og rom (geografi)
Realistisk - gjennomførbar
Kunnskapsbasert
Inkludere innvirkning (høre på de lokales meninger og kunnskap)

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : V av XII

Fremme effektivitet (økonomisk forankring)
Ha konkrete mål-målstyring
Være kommunikativ - (planleggeren er ikke
uteilbar ~~ikke~~ ekspert, men forhandler
seg fram til beste løsning (ikke action
og dytte løsninger på befolkningen).

I motsatt tilfelle har man eksempler
på "planlegging" som er utbredt:
Garbage can eller spjellasse modellen
Det går iløstnet ut på at man har
en strøm av deltakere, problemer,
beslutningsmuligheter og løsninger.
Disse sammenblandes tilfeldig
på en arena, uformelt eller formelt,
og mer eller mindre tilfeldig finner
man en løsning på problemene,
eller man finner ut at problemet
ikke kan løses. Siste vei ut er å
undertrykke og forsøke å glemme
problemet.

En slik måte å "planlegge" må
unngås hvis man skal oppnå en viss
kvalitet og profesjonalitet på planleggingen.

Den beste måten å planlegge og implementere
dette i et ~~sos~~ (biva) samfunn ser trolig
ut til å være å følge de overnevnte
punktene, i tillegg til å sørge for ~~tidlig~~
medvirkning / innspill tidlig i prosessen
slik at alle får sagt sitt, og implementeringen
må skje i små stutt (inkrementell handling),
ikke forstore omveltninger! For til sist

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : VI av XII

å sikre tilfredsstillende planlegging er
det viktig å ha et rammerverk for
den (PBH-few), politikkene, andre planleggere
og befolkningen generelt for å forhandle
seg frem til ønskede løsninger i over-
ensstemmelse med nasjonale mål.

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : VII av XII

3 Planlegging som handlingstype har endret seg opp igjennom årene. På mange måter er det en fagdisiplin for byene - man hadde ingen samfunnsplanlegging før disse vakte fram.

Etter andre verdenskrig har planleggingen utviklet seg mye - Like etter krigen og frem til 60-70-årene var målet først og fremst å bygge opp landet igjen.

Det var myndighetene på statlig nivå som tok seg av dette, med en sterk mål-middel tenkning der effektivitet og rasjonalitet sto sterkt. Det er dette vi kaller instrumentell rasjonalitet eller instrumentell planlegging. Den er sterkt sentralisert og ovenfra og ned (top-down).

Utover 70-tallet begynte planleggingen å bli mer desentralisert, og på 80 og 90-tallet så man store endringer i planleggingen: Med postmodernismens fragmentering og ambivalens ble medvirkning og maktspredning viktigere. Staten skulle ikke lenger kun tre reformer ned over hodene på folket, men planlegging og avgjørelser skulle komme fra bunnen (bottom-up). Det var de "maktløse" motstanden mot modernismen og instrumentalteten.

Emnekode : SU 200
Kandidatnr. : 9516
Dato : 4.6.10
Ark nr. : VIII av XII

Kommunikativ handling ble den nye formen for planlegging. Dette ~~gutt~~ ~~et~~ var basert på Jürgen Habermas' idéer om hvordan å forhandle seg fram til den beste løsningen, fordi det ikke nødvendigvis er slik at rasjonelle handlinger for den enkelte aktør betyr rasjonelt for hele befolkningen. Dermed må alle, på lik linje, med likt mandat, kunne ytre sine meninger, og være med i planprosessen.

Dette var noe av kjernen også i Agenda 21, som skulle være måten å få lokalbefolkninger verden over til å ta ansvar og få større medbestemmelsesrett i forhold til miljøproblemer og bærekraftig utvikling etter toppmøtet i Rio.

Hva angår planlegging utover i det 21. århundre finnes det ulike idéer om hvordan dette kan utarbeide seg, enten igjennom sterkere føringer fra statlig hold (men på en annen måte enn etter krig) med nye vedtaker og lover som begrenser kommunenes frihet. Samtidig ser man idéer om, og små tendenser til, styrking av myndighetsnivåene under stater. Dette kan være gjennom mer autonome kommuner og/eller

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : IX av XII

regioner.

Styrkede regioner kan både være på fylkesnivå, større (K-regioner) som helseregionene, eller på mega-regionnivå. De første handler om å delegerer mer myndighet til dette / disse nivåene som i praksis f.eks. kan gi seg utslag i at hvis region/fylkeskommune og kommunene er enige i arealplanleggingen for regionen, kan ikke staten hindre planen i å bli gjennomført. På megaregionnivå ~~har~~ er EU inspirasjonskilden gjennom utformingen av Østersjøregionen (og middelkass-regionen) som skal fremme økonomisk vekst, samarbeid, transport, miljø etc. i disse regionene. Men foreløpig er dette på skissebordet (for Norges del).

Planlegging som handlingstype følger altså visse strategier. Og når disse følges over tid kan man kalle de dotanter. I Norge har 5 dotanter gjort seg gjeldende det siste århundret i større eller mindre grad. Disse er 1. urban, eller byplanlegging - der bylivet og sentralisering står i sentrum, ~~2. Sosial~~ 2. Rural - periferien er det viktigste, 3. Sosial - marxistisk, helhetlig kommunistisk revolusjonsplanlegging, 4. Sosialdemokratisk med velferd og

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : X av XII

Winnit, og S. markedsliberal der nænngskivet får friere tøyler som er vanlig i den globaliserte verden vi lever i idag.

~~Winnit~~

Selv om disse metodene for planlegging og doctinene tegnes opp som adskilte og svært ulike teorier, er det slik at de stort sett aldri benyttes alene. De har alltid innslag av hverandre i seg, som og er svært viktig for å utnytte de beste sidene ved dem.

Det kan ha en svært positiv effekt å benytte de beste sidene av metodene da dette kan ha en synergi effekt (utfallet blir "større"/bedre enn metodene hver for seg).

Det viser seg i samarbeid mellom instrumentell rasjonalitet og kommunikativ handling, som blir en form for sosial rasjonalitet.

Utfordringer knyttet til medvirkning på lokalt nivå kan handle om flere ting. En stor utfordring er å få folk til å engasjere seg i saker som også ikke angår akkurat dem som involveres. Det virker som om politikerne kan

Emnekode : Sv 200
Kandidatnr. : 8501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : XI av XII

gjøre akkurat som de vil, helt til det sies noe i nærheten av en selv. F.eks. gidder man ikke engasjere seg i asyl- eller integreringspolitikk for et asylmottak skal legges til ens eget nabolag. Dette kalles NIMBY-effekten (Not in my back yard) som får folk til å sette alle kluter til for å forhindre at asylmottaket skal ligge i deres nabolag, men bidrar ikke til løsninger på problemene.

Dette har og et annet aspekt av saken = medvirkning kan være uheldig for demokratiet. Fordi det gjerne er slik at de høyeste stemmene blir hørt også i slike sammenhenger. De med ressurser og kunnskap vinner igjennom med sine forslag, f.eks. næringsindustrien kan lett vinne over "vanlige" borgere fordi de har tilgang på ressurser og lettere for å bli hørt.

Medvirkning, med dette lokale befalningen, tar heller ikke alltid økonomiske eller effektivitets-hensyn. Dette kan føre til at politikerne ikke makter eller tør å gripe for mye inn og endre, og dermed kan dette gå ut over økonomien generelt i kommunen. Dette kan man se eksempel på i Lillesand kommune der man har et lokal samfunn i

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 2501
Dato : 4.6.10
Ark nr. : XII av XII

Hopvåg som ikke vil gi slipp på skole og andre velferdsgoder som det ville vært mye mer økonomisk å lokalisere på ett sted (nærmere sentrum).

Ordføreren uttømmet at han ikke tør å sette seg imot befolkningen selv om dette ville føre til at andre skoler og steder kunne få bedre økonomi (f.eks reinetret i byen).

En måte å kunne finne en løsning på problemer der befolkningen står imot endring kan være gjennom de "små skrittets metode" eller inkrementell handling der små steg tas av gangen mot en endring. Små endringer virker mye mindre fryktinngytende enn store, men i lengden kan det gjøre både politikere og befolkningen fornøyd.